

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 26.6.2006
KOM(2006) 316 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

dėl pilietinės visuomenės vaidmens narkotikų politikoje Europos Sąjungoje

(pateikta Komisijos)

TURINYS

1.	Aplinkybės	4
2.	Pilietinės visuomenės sąvoka	5
3.	Ligšiolinis Komisijos bendradarbiavimas su pilietine visuomene	5
4.	Sąjungos teisinė ir politinė sistema, susijusi su narkotikais	6
5.	Suinteresuotosios pilietinės visuomenės šalys su narkotikais susijusioje srityje	7
6.	Tolesni veiksmai: įvairios galimybės	8
6.1.	Pilietinės visuomenės forumas narkotikų tema	8
6.2.	Teminis esamų tinklų sujungimas	9
7.	Išvada	9
PRIEDAS - Komisijos ir pilietinės visuomenės bendradarbiavimo pavyzdžiai		11

ŽALIOJI KNYGA

dėl pilietinės visuomenės vaidmens narkotikų politikoje Europos Sąjungoje

Tikslas

Neteisėtų narkotikų prekybos ir vartojimo paplitimas visame pasaulyje šiuo metu yra viena iš rimčiausių problemų, su kuria susiduria pilietinė visuomenė ir vyriausybės. Tai apima ligas, nusikalstamumą, korupciją, politinį ir socialinį nestabilumą ir daugelio vertybių, kurios paprastiems žmonėms yra kilnaus ir saugaus gyvenimo dalis, praradimą.

Europos Sąjungos valstybės narės vis labiau supranta šią problemą ir tai, kad reikia glaudžiau bendradarbiauti ir koordinuoti narkotikų politiką, siekiant sėkmingai suteikti piliečiams aukštą saugumo ir visuomenės sveikatos lygį, kuris yra civilizuotos visuomenės dalis, ir be kurio Europos Sąjunga prarastų pagrindą, kuriuo ji yra pagrįsta: Europos pilietinę visuomenę.

Šios žaliosios knygos tikslas yra ištirti galimybes į politinį procesą, susijusį su narkotikais, ES lygiu labiau įtraukti tuos, kurie labiausiai susiję su narkotikų problema, kaip numatyta 2005–2008 m. ES kovos su narkotikais veiksmų plane¹ ir atspindėta Europos skaidrumo iniciatyvoje², pradedant plataus masto konsultacijas, kaip sukurti struktūrinį ir nuolatinį Komisijos ir pilietinės visuomenės dialogą šiuo klausimu ir ieškoti būdų didinti vertę gaunant konstruktyvių patarimų, siekiant, kad konkreti pilietinės visuomenės patirtis ir žinios būtų praktiškai ir tvariai panaudotos kuriant politiką ES lygiu. Šio etapo pagrindinis tikslas yra dėti tokias pastangas atsižvelgiant į ES kovos su narkotikais veiksmų planus.

Šia knyga siekiama apibūdinti dabartinę padėtį ir pasiūlyti galimus ateities veiksmus. Komisija ragina visas suinteresuotąsias šalis ne vėliau kaip iki **2006 m. rugsėjo 30 d.** pateikti pastabas ir pasiūlymus šiuo adresu:

European Commission

Directorate General for Justice Freedom and Security

Unit C2 – Anti-Drugs Policy Coordination Unit,

LX 46 1/88 – 1049 Brussels, Belgium

El. paštas: JLS-drugspolicy@cec.eu.int

Faksas +32-2-295 32 05

Atsiliepimai bus paskelbti Komisijos tinklalapyje ta kalba, kuria jie buvo pateikti, nurodant autoriaus vardą ir pavardę, nebent jie nurodytų, kad nenori atskleisti tapatybės arba paprašytų, kad jų atsiliepimai būtų konfidencialūs. Komisija pateiks ataskaitą dėl gautų atsiliepimų ir pasiūlys tolimesnius veiksmus, kurie taip pat bus paskelbti Komisijos tinklalapyje.

¹ OL C 168, 2005 7 8.

² COM (2006) 194.

1. APLINKYBĖS

Su narkotikais susiję sveikatos ir socialinės rizikos veiksniai bei nusikaltimai kelia didelį visuomenės susirūpinimą. Pagal nuomonės tyrimus narkotikai yra laikomi pagrindine ES problema³. Nuo 1990 m. ES ėmėsi veiksmų šioje srityje kurdama kovos su narkotikais strategijas ir veiksmų planus joms įgyvendinti. Dabartinė kovos su narkotikais strategija apima laikotarpį nuo 2005 iki 2012 m.⁴ ir ją papildė 2005–2008 m. apimantis veiksmų planas. Komisija kasmet atliks dabartinio plano pažangos apžvalgą ir pateiks galutinį vertinimą, prieš siūlydama naują 2009–2012 m. planą.

ES strategijoje atspindimi pagrindiniai Europos kovos su narkotikais modelio principai: suderintas, integruotas ir apimantis įvairias sritis požiūris, pagal kurį veiksmai prieš narkotikų pasiūlą ir narkotikų paklausos mažinimas yra vienodai svarbūs. Strategija yra sudėtinė Hagos programos, skirtos stiprinti laisvę, saugumą ir teisingumą ES⁵, dalis. ES strategija siekiama pasiekti aukštą sveikatos apsaugos, socialinės sanglaudos ir visuomenės saugumo lygį.

2005–2008 m. ES kovos su narkotikais veiksmų plane ypač raginama sustiprinti pilietinės visuomenės dalyvavimą ir prašoma Komisijos „išleisti žaliąją knygą apie veiksmingus bendradarbiavimo su pilietine visuomene būdus“⁶.

Rengiant dabartinį veiksmų planą (2005–2008 m.) specialiaje tinklalapyje vyko neformalios konsultacijos. Šio konsultavimosi išvadose Komisija įsipareigojo siekti struktūrinio bendradarbiavimo su pilietine visuomene kovos su narkotikais srityje, kad būtų užtikrintas pastovus pasikeitimas nuomonėmis, praktiniais įgūdžiais ir gerą patirtimi tarp įvairių veikėjų ir sudaryti galimybę jiems prisidėti ir teikti atsiliepimus narkotikų klausimais ES lygiu⁷.

Europos Parlamentas rekomendacijoje dėl ES kovos su narkotikais strategijos (2005–2012 m.) ragina, kad sprendžiant su narkotikais susijusias problemas aktyviau dalyvautų pilietinė visuomenė, NVO, savanoriškos veiklos sektorius ir plačioji visuomenė, įskaitant asmenis, vartojančius narkotikus⁸. Be to, aktyvaus pilietinės visuomenės dalyvavimo svarbą pabrėžė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESK).

2006 m. sausio mėn. Komisija organizavo konferenciją, kurios metu susitiko daugiau nei šimtas pilietinės visuomenės atstovų, siekdami ištirti konkrečius būdus įvairiais aspektais labiau įtraukti piliečių organizacijas į narkotikų politiką ES lygiu. Pagrindiniai diskusijų rezultatai: 1) pripažinta, kad norint to pasiekti buvo reikalingas forumas, kuriam skirta pakankamai išteklių ir 2) tokį forumą turėtų sudaryti tik asmenų ir organizacijų, kurių vardu būtų pasisakoma, atstovai. Taip pat buvo pažymėta, kad sunku aiškiai suformuluoti, kas turėtų būti atstovaujamas tokia forumu. Dalyviai taip pat paragino pilietinę visuomenę aktyviau

³ http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_en.pdf.

⁴ 2004 m. lapkričio 22 d., Cordroge 77.

⁵ Hagos programa: laisvės, saugumo ir teisingumo stiprinimas Europos Sąjungoje, OL C 53, 2005 3 3.

⁶ ES kovos su narkotikais veiksmų plano 1 veiksmo 3 tikslas.

⁷ http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/drugs/summary_contributions_en.pdf.

⁸ Europos Parlamento rekomendacija Tarybai ir Europos Vadovų Tarybai dėl ES kovos su narkotikais strategijos (2005–2012 m.) (2004/2221(INI)).

dalyvauti stebint ir įgyvendinant ES kovos su narkotikais veiksmų planą ir nustatant ateities prioritetus⁹.

Iš dalies pakeistame Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo sudaroma speciali 2007–2013 m. finansinė programa dėl informacijos apie narkotikus ir jų prevencijos¹⁰, pasiūlyme numatytas pilietinės visuomenės dalyvavimas įgyvendinant ir rengiant ES veiksmų planą.

2. PILIETINĖS VISUOMENĖS SĄVOKA

Nėra visuotinai pripažinto pilietinės visuomenės sąvokos apibrėžimo. Komisija dažnai vartojo šį terminą įvairių organizacijų, atstovaujančių tiek socialinius, tiek ūkio subjektus, atžvilgiu. Tačiau atsižvelgiant į šioje žaliajoje knygoje aptariamą temą vartojama siauresnė sąvoka: 2005 m. rugsėjo mėn. Tarybos horizontalioji kovos su narkotikais grupė teminių diskusijų metu šiuo klausimu pasiūlė tokį apibrėžimą: „asociacijų veikla, vykstanti erdvėje tarp valstybės ir rinkos, įskaitant individualų dalyvavimą, ir nevyriausybinių, savanoriškų ir bendruomenės organizacijų veikla“¹¹. Svarbu pažymėti, kad tai taip pat apima atskirus piliečius, kurie konkrečioje srityje aiškiai ir reikšmingai įsipareigoja arba įneša indėlį visuomenei.

Nors valstybės narės atlieka pagrindinį vaidmenį palengvinant ar sudarant sąlygas pilietinės visuomenės dalyvavimui, vis svarbesniu yra laikomas ES lygmuo. Iš tiesų pastarųjų metų įvykiai aiškiai parodė, kad Europos piliečių dalyvavimas yra būtinas siekiant ES veiksmingumo, o iš tikrųjų – jos pripažinimo¹². Pagrindiniai pilietinės visuomenės dalyvavimo tikslai:

- Paremti politikos kūrimą ir įgyvendinimą teikiant praktinius patarimus;
- Užtikrinti veiksmingą abipusę keitimąsi informacija;
- Skatinti tinklų kūrimą tarp pilietinės visuomenės organizacijų;

Piliečiai dalyvauja įvairiuose politikos kūrimo proceso etapuose. Pilietinė visuomenė gali sustiprinti valdžios teisėtumą ir atskaitingumą, pagerinti keitimąsi informacija ir sudaryti galimybę pasisakyti asmenims, kuriems viešoji politika daro poveikį, neturintiems galimybių kitu būdu būti išklausytiems.

3. LIGŠIOLINIS KOMISIJOS BENDRADARBIAVIMAS SU PILIETINE VISUOMENE

Glaudesnio bendradarbiavimo plėtojimas su pilietine visuomene yra Europos valdymo ir Europos priartinimo prie piliečių dalis¹³. Keliuose Komisijos dokumentuose nustatytos tokio bendradarbiavimo taisyklės.

Komisijos požiūris į pilietinę visuomenę ir kitas interesų grupes pirmą kartą oficialiai buvo pareikštas 1992 m. komunikate „Atviras ir struktūrinis Komisijos ir specialių interesų grupių

⁹ Žr. http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/information_dossiers/drugs_conference_06/index_en.htm.

¹⁰ 2006 m. gegužės 24 d. COM (2006) 230 galutinis.

¹¹ 2005 m. lapkričio 30 d., Cordroque 80.

¹² COM (2006) 35 galutinis.

¹³ COM (2001) 428 galutinis.

dialogas“¹⁴, kuriame kaip pagrindiniai šių santykių principai buvo nurodyti atvirumas ir vienodos galimybės. Pastaraisiais metais Komisija toliau plėtojo pilietinės visuomenės organizacijų ir kitų suinteresuotųjų šalių dalyvavimui skirtą politiką – visų pirma ji priėmė „Baltąją knygą apie Europos valdymą“ ir „Konsultavimosi su suinteresuotosiomis šalimis bendruosius principus ir minimalius standartus“.

Įsipareigojimas padidinti galimybes suinteresuotosioms šalims aktyviai dalyvauti ES politikos formavimo procese yra vienas iš Komisijos „2005–2009 m. strateginių tikslų“, kuriais Komisija paskelbė „Partnerystę Europos atsinaujinimo vardan“¹⁵. Šioje srityje Komisija visų pirma pabrėžė, kad „*nuo partnerystės sąvokos neatsiejamos konsultavimosi ir dalyvavimo sąvokos*“.

Pastaba: 1 priede pateikiami išsamūs pavyzdžiai, koku būdu pilietinė visuomenė ir Komisija bendradarbiauja.

4. SĄJUNGOS TEISINĖ IR POLITINĖ SISTEMA, SUSIJUSI SU NARKOTIKAIS

Nors nėra bendros Europos kovos su narkotikais politikos, kaip, pavyzdžiui, bendra žemės ūkio politika, laikui bėgant tapo aišku, kad valstybės narės veikdamos atskirai negali išspręsti rimtų ir sudėtingų problemų, susijusių su narkotikais, tačiau taip pat reikia veiksmingai bendradarbiauti ES lygiu. Dėl šios priežasties ES, parengdama ES kovos su narkotikais strategiją ir ES veiksmų planus, nustatė bendrą požiūrį. Be to, tam tikros Sutarčių nuostatos suteikia aiškų pagrindą imtis veiksmų Europos lygiu siekiant papildyti nacionalinius veiksmus.

Europos bendrijos steigimo sutartyje numatyta teisinė sistema¹⁶ suteikia Bendrijai įgaliojimus atlikti svarbų vaidmenį, susijusį su narkotikais, keliose srityse, kaip antai pinigų plovimas, prekyba narkotinėmis medžiagomis ir visuomenės sveikatos apsauga. Pastaruoju atveju Bendrija papildo valstybių narių veiklą mažinant su narkotikais siejamą žalą sveikatai, taip pat plėtojant informavimą ir prevenciją. Bendrijos teisės aktų pavyzdžiai galėtų būti direktyva dėl kovos su pinigų plovimu, grindžiama EB sutarties 57 straipsniu, reglamentas dėl prekursorių, grindžiamas EB sutarties 95 straipsniu, ir Tarybos rekomendacija dėl su priklausomybe nuo narkotikų susijusios žalos sveikatai prevencijos ir mažinimo, grindžiama EB sutarties 152 straipsniu. Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras yra Bendrijos agentūra, įsteigta pagal EB sutartyje nustatytą teisinę sistemą.

Europos Sąjungos sutarties VI antraštinėje dalyje raginama toliau bendradarbiauti kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, įskaitant kovos su narkotikais veiksmus. Tai pasidalijamosios kompetencijos sritys, kuriose tiek Komisija, tiek valstybės narės gali imtis iniciatyvų. ES teisės aktų pavyzdžiai galėtų būti pamatinis sprendimas dėl prekybos narkotikais, grindžiamas Sutarties 31 ir 34 straipsniais (VI antraštinė dalis)¹⁷, ir Tarybos

¹⁴ OL C 63, 1993 3 5.

¹⁵ COM (2005) 12.

¹⁶ Sutarčių teksto ieškoti <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties/index.htm>.

¹⁷ 2004 m. spalio 25 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2004/757/TVR, nustatantis būtiniausias nuostatas dėl nusikalstamų veikų sudėties požymių ir bausmių neteisėtos prekybos narkotikais srityje, OL L 335, 2004 11 11.

sprendimas dėl naujų psichoaktyvių medžiagų, grindžiamas 29, 31 ir 34 straipsniais (VI antraštinė dalis)¹⁸.

5. SUINTERESUOTOSIOS PILIETINĖS VISUOMENĖS ŠALYS SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOJE SRITYJE

Žalioji knyga yra pirmasis bandymas kuriant dialogą su Europos pilietinės visuomenės organizacijomis su narkotikais susijusioje srityje. Pilietinė visuomenė dėl daugelio priežasčių turėtų aktyviau dalyvauti planuojant, įgyvendinant ir vertinant politiką. Konsultavimasis ir dialogas su pilietine visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis nustatant politikos gaires turi teigiamos įtakos politikos rezultatams ir padidina suinteresuotųjų šalių dalyvavimą. Pilietinei visuomenei ES dažnai atrodo kaip tolimas subjektas. Be to, jiems dažnai nėra sistemos ir trūksta žinių siekiant būti aktyviems Europos lygiu. Vis dėlto pilietinė visuomenė dažnai prisiima didelę atsakomybę įgyvendinant vietos lygiu tokio pobūdžio veiksmus, kokie numatyti ES kovos su narkotikais veiksmų plane, pirmiausia siekiant tikslų, susijusių su narkotikų prevencija, asmenų, vartojančių narkotikus, gydymu ir rehabilitacija. Pilietinė visuomenė yra kaip paslaugų teikėja arba atstovauja specialistų, dirbančių šiose srityse, interesams. Nevyriausybinių organizacijoms ir įvairioms savanorių grupėms dažnai pavyksta sukurti pažangius metodus, pagrįstus realistiniu vaizdu, kokių veiksmų iš tikrųjų reikia imtis. Daug pilietinės visuomenės organizacijų dirba su labiausiai pažeidžiamomis grupėmis, paveiktomis narkotikų problemos.

Kiekvienoje srityje yra įvairių pilietinės visuomenės veikėjų. Kuriant konsultavimosi su pilietine visuomene ES lygiu sistemas reikėtų atsižvelgti į šią įvairovę, tačiau turėtų būti išlaikyta pusiausvyra atsižvelgiant į veiksmingų ir gerai parengtų diskusijų poreikį. Pilietinė visuomenė su narkotikais susijusioje srityje dažnai yra pasiskirsčiusi pagal filosofines, ideologines, moralines ar mokslines kryptis ir imantis bet kokių tolesnių veiksmų, siekiant įtraukti pilietinę visuomenę ES lygiu, reikia pasirinkti, ką įtraukti į procesą, ir koku būdu jie galėtų prisidėti. Atsižvelgiant į 2006 m. sausio mėn. vykusios ES ir pilietinės visuomenės konferencijos rezultatus, aiškiai parodoma, kad iki šiol nėra aiškaus atsakymo nei į vieną klausimą.

Taip pat yra grupių ir asociacijų, remiančių arba kitokiu būdu atstovaujančių narkotikus vartojantiems asmenims ir jų šeimoms, ir daugelis kitų pilietinės visuomenės veikėjų, kurie nedirba tiesiogiai narkotikų politikos srityje arba kuriems tai nėra pagrindinė veikla, vis tiek galinčių reikšmingai prisidėti prie dialogo. Tai pirmiausia susiję su tokiomis sritimis kaip ŽIV/AIDS.

Pilietinės visuomenės organizacijos paprastai dalyvauja mažinant narkotikų paklausą, tačiau reikėtų nenuvertinti jų vaidmens mažinant pasiūlą (pvz., pagalba kovojant su vietos narkotikų rinkomis). Daugelis pilietinės visuomenės asociacijų taip pat plėtojimo darbų metu įgijo didelės patirties su narkotikais susijusioje srityje kitose šalyse.

¹⁸ 2005 m. gegužės 10 d. Tarybos sprendimas 2005/387/TVR dėl keitimosi informacija apie naujas psichoaktyvias medžiagas, jų rizikos įvertinimo ir kontrolės, OL L 127, 2005 5 20.

6. TOLESNI VEIKSMAI: ĮVAIRIOS GALIMYBĖS

Šiame skyriuje remiamasi atsiliepimais, kuriuos Komisija gavo neformaliai konsultuodamasi su pilietine visuomene rengdama šią žaliąją knygą, ir 2006 m. sausio mėn. vykusios konferencijos su pilietine visuomene išvadomis. Abiem atvejais kaip pagrindinį dalyką pilietinė visuomenė nurodė nuolatinio ir struktūrinio dialogo su Komisija sukūrimą.

Komisija šiuo metu viešosioms konsultacijoms teikia dvi galimybes sukurti dialogą: 1) Pilietinės visuomenės forumas narkotikų tema ir 2) Teminis esamų tinklų sujungimas.

6.1. Pilietinės visuomenės forumas narkotikų tema

Pilietinės visuomenės forumas suteiktų plačias galimybes struktūriniam dialogui, tačiau tuo pat metu reiktų riboti narystę, kad būtų galima jį valdyti ir būtų pasiekta veiklos rezultatų. Nėra siekiama sukurti pilietinės visuomenės asamblėją, kurioje būtų sudarytos sąlygos išreikšti įvairias ideologijas, tačiau siekiama sukurti praktinę priemonę, padedančią kurti ir įgyvendinti politiką gaunant praktinių patarimų.

Forumas nebūtų formali Komisijos vidaus sistema, bet sudarytų sąlygas reguliarioms neformalioms konsultacijoms. Diskusijų temos daugiausia būtų apibūdintos ES veiksmų plane, nors turėtų būti atsižvelgta ir į kitas bendro intereso temas, susijusias su narkotikais. Forumas neturėtų pakeisti dabartinės pilietinės visuomenės ir nacionalinės ar vietos valdžios diskusijų sistemos arba sutapti su ja. Pagrindinį dėmesį reiktų skirti Europos pridėtinei vertei.

Turėtų būti išlaikoma įvairių suinteresuotųjų šalių ir įvairių politikos galimybių atstovavimo pusiausvyra siekiant išvengti vienašališkų požiūrių.

Forumui pirmininkautų Komisija, kuri taip pat būtų atsakinga už tam tikrus praktinius aspektus ir užtikrintų veiklos tęstinumą.

Narystė forume būtų nustatyta tam tikram laikotarpiui. Siekiantys dalyvauti forume turėtų atitikti tam tikrus kriterijus. Toliau pateikiamas negalutinis šių kriterijų sąrašas:

- Organizacija turi *atitikti pilietinės visuomenės sąvoką*, kaip numatyta 2 skyriuje.
- Pagrindinė organizacijos veikla turi būti vykdoma ES valstybėje narėje arba šalyje kandidatėje. Jei reikia, taip pat gali dalyvauti Europos kaimynystės politikoje dalyvaujančių šalių organizacijos.
- Pirmenybė bus teikiama organizacijoms, kurios įsteigtos kaip tarptautiniai tinklai, apimantys daugelį valstybių narių ir (arba) šalių kandidačių.
- Pagrindinė organizacijos veikla turi būti susijusi su narkotikų klausimais. Organizacijos, tiesiogiai susijusios su įvairiais aspektais (pvz., gydymas, prevencija), būtų atrinktos siekiant užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į daugelį narkotikų problemos aspektų.
- *Patikimumas*: organizacijos turėtų būti pasiekusios aiškių veiklos rezultatų.
- *Reprezentatyvumas*: turėtų būti pripažįstama, kad organizacijos gali pasisakyti tų asmenų, kuriems jos siekia atstovauti, vardu.

Komisija, gavusi ir išanalizavusi atsiliepimus į šią žaliąją knygą ir paskelbusi pranešimą, pateikdama atvirą kvietimą pagal šiuos kriterijus atrinktų forumo narius.

6.2. Teminis esamų tinklų sujungimas

Kaip Pilietinės visuomenės forumo narkotikų tema sukūrimo alternatyva ar tokio forumo papildymas, galėtų būti sustiprintos teminės įvairių tinklų sąsajos. Europoje yra daug tinklų, veikiančių su narkotikais susijusių problemų srityje. Šie tinklai dažnai yra labai veiksmingi jų nariams keičiantis informacija apie gerą patirtį, veiksmingas priemonės ir t. t., tačiau dažnai galėtų būti patobulintas informacijos skleidimas už tinklo ribų, įskaitant atsiliepimų pateikimą Komisijai.

Bendradarbiavimas sujungus tinklus pagal bendras temas galėtų būti neformalus, paprastas ir nebrangus būdas susisteminti informacijos srautus ir sudarytų galimybę veiksmingiau konsultuotis su pilietine visuomene.

Vienas iš teminių tinklų tikslų būtų teikti pagalbą Komisijai (iš tiesų ir valstybėms narėms bei kitoms Europos institucijoms) tais klausimais, kuriems reikia turėti konkrečios patirties ar žinių tose srityse, kuriose jie galėtų suteikti pridėtinę vertę. Jie tai pat galėtų numatyti bendrą punktą ryšiams su Komisija palaikyti siekiant, kad jiems būtų atstovaujama. Toks punktas ryšiams palaikyti taip pat galėtų bendradarbiauti su Komisija nustatant galimus Bendrijos finansavimo šaltinius ir platinant tokią informaciją jo nariams.

Praktinis tokių tinklų sujungimo pavyzdys galėtų būti pateiktas gydymo nuo narkomanijos srityje, kai Europos terapinių bendruomenių, pakaitinės terapijos, gydymo nuo narkomanijos specialistų ir t. t. tinklai galėtų aptarti pilietinės visuomenės požiūrį, kiek tai susiję su galimybės naudotis gydymo paslaugomis ir jų kokybės gerinimu, ir gerą patirtį (ES veiksmų plano 12 tikslas). Diskusijos galėtų vykti įvairiomis formomis (keitimasis požiūriais internetu, susitikimai ir t. t.).

7. IŠVADA

Remiantis ES kovos su narkotikais veiksmų planu, šioje žaliajoje knygoje nurodomi pagrindiniai aspektai siekiant veiksmingesnio bendradarbiavimo su pilietine visuomene. Siūlomos įvairios galimybės, kurios turi būti apsvarstytos kuriant labiau struktūrizuotą ir nuolatinį Komisijos ir pilietinės visuomenės dialogą narkotikų politikos srityje, ir pateikiami galimi sprendimo būdai.

(1)	Komisija norėtų gauti pastabas, požiūrius ir idėjas dėl Komisijos ir pilietinės visuomenės dialogo su narkotikais susijusioje srityje plėtojimo ir ypač atsakymus į toliau pateikiamus klausimus.
(2)	Kokie, Jūsų nuomone, būtų Pilietinės visuomenės forumo narkotikų tema, kaip apibūdinta šioje žaliajoje knygoje, privalumai, pridėtinė vertė ir trūkumai? Ar sutinkate su pasiūlytais pagrindiniais elementais?
(3)	Kokie, Jūsų nuomone, būtų teminio esamų tinklų sujungimo, kaip apibūdinta šioje žaliajoje knygoje, privalumai, pridėtinė vertė ir trūkumai ir kokioms teminėms sritims tai galėtų būti taikoma? Ar sutinkate su pasiūlytais pagrindiniais elementais?

- (4) Jūsų nuomone, pilietinės visuomenės forumas ir teminis esamų tinklų sujungimas papildytų vienas kitą ar būtų alternatyvios priemonės? Išsamiau apibūdinkite, kokių veiksmų reiktų imtis kiekvienu atveju.
- (5) Ar manote, kad kai kurie toliau pateiktame priede išvardyti pavyzdžiai galėtų būti pagrindu kuriant dialogą narkotikų tema ir, jei taip, tai kodėl?
- (6) Ar Jūs teiktumėte pirmenybę (ir dėl kokios priežasties) šioje žaliajoje knygoje nepaminėtoms galimybėms? Jei taip, prašome pateikti daugiau informacijos.
- (7) Ar Jūsų organizacija norėtų dalyvauti struktūriniame dialoge su Europos Komisija?

PRIEDAS

Komisijos ir pilietinės visuomenės bendradarbiavimo pavyzdžiai

Komisija turi senas konsultavimosi ir dialogo su pilietine visuomene tradicijas bei sukūrė daug būdų tai daryti. Toliau pateikiami kai kurie konkretūs dialogo kūrimo pavyzdžiai. Komisija norėtų gauti pastebėjimus, kaip esama patirtis kitose srityse galėtų būti naudinga kuriant dialogą su narkotikais susijusių problemų tema.

1. Konsultavimasis internetu

Komisija, nustatydamą minimalius konsultacijų standartus užtikrinti, kad su suinteresuotosiomis šalimis būtų konsultuojamasi skaidriai ir nuosekliai, sukūrė vieną bendrą prieigos tašką internete, pavadintą „Jūsų balsas Europoje“¹⁹. Svetainė suteikia galimybę ne tik konsultuotis, bet taip pat diskutuoti dėl Europos politikos sričių, teikti pasiūlymus ir atsiliėjimus Komisijai. Taip pat yra galimybė užsiregistruoti siekiant gauti informaciją apie būsimas konsultacijas ir diskusijas.

2. Atviros konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis, būtina registracija

Prekybos generalinis direktoratas numatė konsultavimosi internetu ir atviro konsultavimosi su suinteresuotosiomis šalimis suderinimo modelį. Procesas pradėtas 1998 m. ir dialoge gali dalyvauti pelno nesiekiančios pilietinės visuomenės organizacijos ES ir šalyse kandidatėse. Juo siekiama konsultuotis plačia apimtimi, atkreipti dėmesį į prekybos politikos problemas, tobulinti prekybos politikos kūrimą ir didinti skaidrumą.

Dalyviai turi užsiregistruoti specialioje duomenų bazėje, kuri taip pat naudojama kaip ryšio palaikymo su jais priemonė.

3. Tinklai, kuriais atstovaujama pilietinei visuomenei (NVO)

Pagal Bendrijos veiksmų programą aktyviam Europos pilietiškumui skatinti Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas remia įvairias pilietinės visuomenės organizacijas, siekiančias padidinti piliečių dalyvavimą Europos projekte. Tokios organizacijos apima NVO, platformas, tinklus, profesines sąjungas, mokslinius institutus, asociacijas ir federacijas, siekiančias bendro Europos intereso. Šiuo atžvilgiu Komisija įsteigė neformalų tinklą Europos lygiu ir reguliariai rengia susitikimus pagrindiniams klausimams aktyvaus pilietiškumo srityje aptarti. Šie susitikimai rengiami taip, kad būtų gaunami pasiūlymai ir idėjos siekiant atlikti labiau struktūrizuotą visų iniciatyvų, vykdomų susijusiose srityse, poveikio analizę. Taip pat yra įsteigtas forumas susijusiems horizontalaus pobūdžio klausimams aptarti.

Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinis direktoratas atsakingas už santykius su 1995 m. įsteigta Europos socialinių NVO platforma. Susijusių NVO grupė kartu suorganizavo NVO forumą Europos socialinės politikos žaliajai knygai aptarti. Buvo toliau bendradarbiaujama neformaliai ir pateikta bendra pozicija dėl Europos socialinės politikos forumo pasiūlymo.

¹⁹ Žr. http://europa.eu.int/yourvoice/index_en.htm.

Šiuo metu grupei priklauso 39 narės organizacijos, vykdančios veiklą socialiniame sektoriuje. Per šias nares ji vienija daugiau kaip 1700 organizacijų, asociacijų ir kitų savanoriškų institucijų vietas, regioniniu, nacionaliniu ir Europos lygiu, atstovaujančių didelei pilietinės visuomenės daliai.

4. Dviejų lygių forumų sujungimas

4.1. Sveikatos politikos forumas ir atviras forumas

Pilietinė visuomenė dviem lygiais aptaria visuomenės sveikatos klausimus: ES sveikatos politikos forumas ir atviras forumas.

ES sveikatos politikos forumas sukurtas po konsultavimosi, kurį Komisija vykdė pagal Komunikatą dėl sveikatos strategijos Europoje ir Bendrijos visuomenės sveikatos programos pasiūlymą²⁰. Sveikatos politikos forumas vienija Europos skėtines organizacijas, atstovaujančias suinteresuotosioms sveikatos sektoriaus šalims, siekiant užtikrinti, kad ES sveikatos strategija būtų skaidri ir būtų atsižvelgta į visuomenės susirūpinimą. Susitikimai vyksta du kartus per metus Briuselyje ir siekiama vienyti keturias organizacijų grupes:

1. Nevyriausybines organizacijas visuomenės sveikatos srityje ir pacientų organizacijas.
2. Organizacijas, atstovaujančias sveikatos specialistus ir profesines sąjungas.
3. Sveikatos paslaugos teikėjus ir sveikatos draudimą.
4. Pramone, susijusią su sveikatos sritimi.

Šiuo metu jam priklauso 50 Europos narių organizacijų. Jos turi nacionalinius narius visose ar daugumoje ES valstybių narių. Organizacijos, nesančios narėmis, kurias domina Sveikatos politikos forumo veikla, gali pateikti prašymą įtraukti į organizacijų, kurioms teikiama informacija apie politikos forumo veiklą (protokolų platinimas, konsultavimasis ir t. t.), duomenų bazę.

Atviras forumas sudaro galimybę Sveikatos politikos forumo veikloje dalyvauti platesniam suinteresuotųjų šalių (daugiausia nacionalinio lygmens) ratui rengiant konferencijas ir parodas. Tuo siekiama sudaryti sąlygas palaikyti ryšius ir pasikeisti idėjomis, pirmiausia įtraukiant grupes ir organizacijas, kurios paprastai nedalyvauja kuriant ES politiką. 2005 m. lapkričio mėn. antrą kartą buvo surengtas Atviras forumas, kuriame dalyvavo apytiksliai 370 dalyvių.

4.2. ŽIV mokslinis institutas ir pilietinės visuomenės forumas

Komisija sukūrė bendradarbiavimo sistemą, skirtą palengvinti politinių veiksmų dėl ŽIV/AIDS kūrimą ir įgyvendinimą Europoje. Tai apima ŽIV/AIDS mokslinį institutą ir ŽIV/AIDS pilietinės visuomenės forumą.

Mokslinio instituto veikloje dalyvauja valstybių narių, šalių kandidačių ir EEE šalių atstovai. Be to, stebėtojų teisėmis į susitikimus yra kviečiami pilietinės visuomenės, susijusių tarptautinių organizacijų, Baltarusijos, Moldovos, Rusijos, Šveicarijos ir Ukrainos atstovai.

²⁰ COM (2000) 285 galutinis.

ŽIV/AIDS pilietinės visuomenės forumui priklauso 30 NVO ir pilietinės visuomenės organizacijų visoje Europoje. Forumu siekiama padidinti neformalių konsultacijų su pilietine visuomene skaičių, teikiami patarimai ir nustatomos pagrindinės ŽIV/AIDS politikos problemos teikiant nuomonę apie Visuomenės sveikatos programos politinius pasiūlymus, veiksmus ir prioritetus. Forumas nėra formali Komisijos vidaus sistema, tačiau Komisija rengia susitikimus ir padengia kelionės išlaidas. Siekiant tapti nariu, reikia pateikti prašymą, o Komisija atrenka narius.

Dalyvauti gali pilietinės visuomenės organizacijos, kurių pagrindinė veikla susijusi su ŽIV/AIDS, tokios kaip pacientų organizacijos, NVO, dirbančios su bendruomenėmis, kurios susiduria su šia problema, ar Europos tinklas. Jos turi pakankamai aktyviai dalyvauti šios srities veikloje ir palaikyti gerus bendravimo ryšius su vietos NVO, kad galėtų gerai pristatyti padėtį savo šalyje ir būti pagrindiniu atitinkamos šalies atstovu²¹.

²¹ Žr. <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/sanco/ehf/library>.